

čeva »Pravopisa«, a nigdje ne daju prednost pravilima Boranićeva »Pravopisa«.

9. U upotrebi leksičkog blaga pisci se zalažu, da svatko smije upotrebljavati riječ, koju hoće, ako je u upotrebi u hrvatskom ili srpskom književnom jeziku, pa i dublete, na pr. deklamujem i deklamiram, Vitlejem i Betlehem, Omir i Homer, Tiva i Teba i t. d. (str. 36. i 37.). Taj prijedlog ne čini nam se najsretniji, naročito u slučajevima, kad jedna riječ ima na jednom području jedno, a na drugom drugo značenje ili kad je neka riječ na jednom području uopće nepoznata.

10. Na str. 43. govori se o zajedničkom pravopisu iz godine 1929. Pisci drže, da je taj pravopis bio dobar. Zamjerka mu je samo ta, što je rađen »suviše kabinetski, među zidovima, bez savjetovanja sa ostalim kulturnim, književnim i javnim radnicima, bez žive razmijene misli i sugestija u novinama, listovima, institutima i diskusijama«. Ne bismo se mogli složiti s mišljenjem, da mu je to jedina zamjerka. Ne bi ih bilo umjesno danas nabrajati. Jedino ću spomenuti, kako nije bilo potrebno, da ljubljanski naučni radnici odlučuju o pravopisu hrvatskoga ili srpskoga jezika, premda se braća Ujčići s time slažu (str. 43.). Hrvati, Srbi i Crnogorci nisu nikada odlučivali, kakav će biti pravopis slovenskoga jezika. Osnovna zamjerka, koja je smetala Hrvatima, bila je ta, što su u zajednički pravopis unesena sva pravila iz ranijeg Beličeva »Pravopisa«, a iz Boranićeva gotovo nijedno, osim etimološkog pisanja stranih vlastitih imena u latinici, ili su se u najboljem slučaju dopustili paralelni oblici, zagrebački i beogradski.

Svakome bi trebalo da bude jasno, da se na taj način ne smije danas pristupiti izradi zajedničkog pravopisa, jer bismo ponovili istu pogrešku, koja je učinjena podine 1929.

M. Hrašćić

NEUGODNE POGREŠKE NA MEĐUNARODNOJ IZLOŽBI

U Zagrebu je u travnju ove godine otvorena u Umjetničkom paviljonu Međunarodna izložba fotografije. Zaista šteta, što se na jednoj tako značajnoj i uspjeljoj izložbi potkralo toliko gramatičkih griješaka, koje u onom skladu svijetla, sjena i boja i onom jednostavnom

i ukusnom rasporedu fotografija strše kao rogovu u vreći. Kao da su tekst na hrvatskom jeziku pod slike stavljali sami autori Kinezi, Mađžari, Česi, Japanci i drugi, a ne naši ljudi.

Kako inače možemo protumačiti ona silna *svijetla*, što nam tako *svijetle* u očii u onoj *svijetloj* dvorani, kao na pr. na slici 131: *Pod svijetlim otkriljem* (mjesto Pod svijetlim okriljem), 187: *Svijetlo velegrada* (treba Svijetlo...), zatim 199: *Igra svijetla* (mj. svijetla), pa u 209: *Lom svijetla* (mj. svijetla) ili onaj color br. 275 *Lepeza svijetla* (mj. svijetla). Svakome je jasno, da pored tolikog svijetla ne može biti mraka, pa je kod slike br. 62 vjerojatno zato i stavljeno *Veće* mj. *Veče*. Posjetioče, kad dođeš pred sliku 72., pazi, da te ne obuzme *melankolija* zbog one *Melankolije*.

Moja *pazikuća* bi se vjerojatno iznenadila pred onom ... *kuće-paziteljicom* na br. 43. Zatim su tu još razni *Zadnji posjetioci* (207) i *Zadnji potez* (169) mj. *Posljednji posjetioci* i *Posljednji potez*, pa *Objest*, 127 (mj. *Objijest*), *Na Markovom trgu*, br. 114 (treba: Markovu), br. 151 *Aktuelna primitivnost* (mj. aktualna), *Prvi sniježni dan*, 167 (treba snježan), pa *Abstraktna sredina* 267 (mj. Apstraktna), *Lijet* 280 (mj. Let), a fotografija br. 299 lako bi mogla dobiti nagradu, jer stoji okomito mjesto vodoravno (kao ono nedavno na nekoj slikarskoj izložbi u Italiji).

I napokon, da bi sve ostalo u stilu, na ulazu vam uruče i poklon-razglednicu, na kojoj, lijepo stoji: *Snimajte s Efka filmom* mj. *Snimajte Efka-filmom!*

P. Cindrić

PRVI SASTANAK PRAVOPISNE KOMISIJE

25. i 26. travnja o. g. sastala se u Novom Sadu Pravopisna komisija, kojoj je u duhu Novosadskih zaključaka od 10. prosinca 1954. stavljeno u zadatak, da sporazumno izradi zajednički pravopis za hrvatski ili srpski književni jezik. Komisija se sastoji od 11 članova: po dva člana daje Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu i Srpska akademija u Beogradu, po dva člana daje Zagrebačko i Beogradsko sveučilište, a po jednoga Matica Srpska, Matica Hrvatska i Sarajevsko sveučilište. Kako se akademik dr. Dragutin Boranić zbog bolesti zahvalio, Jugoslavenska je akademija izabrala za svoje delegate akad.

Stjepana Musulina i dra. Milovana Gavazzija, a za zamjenike im je odredila prof. Pavla Rogića i prof. Slavka Pavešića. Srpska je akademija odredila u Komisiju akad. dra. Aleksandra Belića i dra. Radomira Aleksića, Zagrebačko sveučilište prof. dra. Matu Hrasta i prof. dra. Josipa Hamma, Beogradsko sveučilište prof. dra. Mihajla Stevanovića i prof. Radovana Lalića, a Sarajevsko sveučilište dra. Jovana Vukovića. Matica Srpska izabrala je za predstavnika svoga tajnika Miloša Hadžića, a Matica Hrvatska prof. dra. Ljudevita Jonkea. Od tih delegata na prvi sastanak nisu došli prof. dr. R. Aleksić (zbog bolesti) i prof. dr. J. Hamm (zbog službenog bcravka u inozemstvu).

Prvog dana sastanka Pravopisna je komisija raspravljala o organizaciji rada i o konstituiranju Komisije. Zaključeno je, da Komisija izabere stalnog tajnika i njegova zamjenika, a predsjednik da se naizmjenično bira između svih kandidata za svako dnevno zasjedanje, ali tako, da prvi dan zasjedanja uvijek predsjedava predstavnik ustanove iz mjesta boravka. Tako je prvi dan predsjedao Miloš Hadžić, a za drugi dan izabran je za predsjednika prof. dr. M. Hraste. Za stalnog tajnika komisije izabran je Miloš Hadžić, a za njegova zamjenika prof. dr. Lj. Jonke, predstavnici Matica. Odlučeno je i to, da se slijedeći sastanci Komisije održe u Beogradu, Zagrebu i Sarajevu. Beogradskom sastanku od 30. svibnja do 1. lipnja o. g. predsjedavat će prvi dan prof. dr. A. Belić. Zaključeno je, da Pravopisna komisija ne će izraditi samo pravopisne upute, nego čitav tekst teoretskog dijela pravopisa, koji će zajedno s pravopisnim rječnikom izaći u isto vrijeme u Zagrebu (latinicom i ijekavski) i u Novom Sadu (ćirilicom i ekavski), no oba će izdanja prikazati pravila obadvaju govora, ijekavskog i ekavskog, da ne bi došlo do pogrešnog povezivanja latinice samo uz ijekavski govor i ćirilice samo uz ekavski govor. Moguće su dakle, kao i dosada, sve četiri varijante.

Svi su se učesnici složili u tome, da se pretrese cjelokupna pravopisna građa pred čitavom Komisijom, a ne možda samo razlike između Boranićeva i Belićeva Pravopisa. O svakom pravopisnom pitanju iznositi će svaki

član razloge za neko rješenje ili protiv njega pred čitavim plenumom, a dnevni red raspravljanja utvrdit će se uvijek unaprijed. Zaključit će se ne će donositi običnom većinom prisutnih, nego jednoglasnim sporazumom svih članova. Izrađeni nacrt Pravopisa stavit će se na diskusiju naučnim, književnim i stručnim ustanovama hrvatskim i srpskim, u Beogradu, Zagrebu i Novom Sadu održat će se i javne diskusije o nacrtu pravopisa, a i svaki će Srbin, Hrvat i Crnogorac moći i pismeno saopćiti Komisiji svoje gledište. Tek poslije takve opće diskusije pristupit će se štampanju djela.

26. travnja raspravljalo se o općim pogledima na pravopis. Svi su se učesnici složili, da budući pravopis treba da bude jednostavan, lak i pristupačan. Zaključeno je, da se uzmu u obzir sva dosadašnja iskustva i tumačenja pravopisne građe, osobito Belićeva i Boranićeva, ali i Vukovića i Pravopisne sekcije Hrvatskoga filološkog društva. U tom su smislu pojedini članovi iznijeli svoja mišljenja o dosadašnjim razlikama između Boranićevih i Belićevih formulacija i u glavnim linijama ocrtaali svoje shvaćanje o rješenju tih problema. Pri tom se vidjelo, da se pored dosadašnjih Boranićevih i Belićevih formulacija zamišljaju u opravdanim slučajevima i drugačija, suvremenija rješenja. Poslije pretresanja građe u cjelini određen je dnevni red sastanka u Beogradu ovako: 1. rastavljanje riječi na slogove, 2. pisanje suglasnika *h*, 3. asimilacija glasova, 4. pisanje futura prvog i 5. pisanje stranih riječi i imena.

Kao učesnik prvog sastanka Pravopisne komisije u Novom Sadu mogu reći, da se rad u Komisiji odvijao u atmosferi međusobnog razumijevanja i poštovanja, da su se ocrtale tendencije za traženjem naučnog, praktičnog i dosljednog rješenja pravopisne problematike bez majorizacije, samo s jednom težnjom, da se nađe pravilno i pravedno rješenje, koje će zadovoljiti i hrvatsku i srpsku javnost i biti korisno za razvitak našega književnog jezika, a i za jačanje ideje bratstva i jedinstva jugoslavenskih naroda.

Ljudevit Jonke